

Bi-monthly

PAYMENT INSIGHT

WHAT'S INSIDE

What: Payment Diary คืออะไร?

Why: ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการชำระหนี้

Now: พฤติกรรมการชำระหนี้ของคนไทยในปัจจุบัน

Future: แนวทางการส่งเสริมการใช้ e-Payment

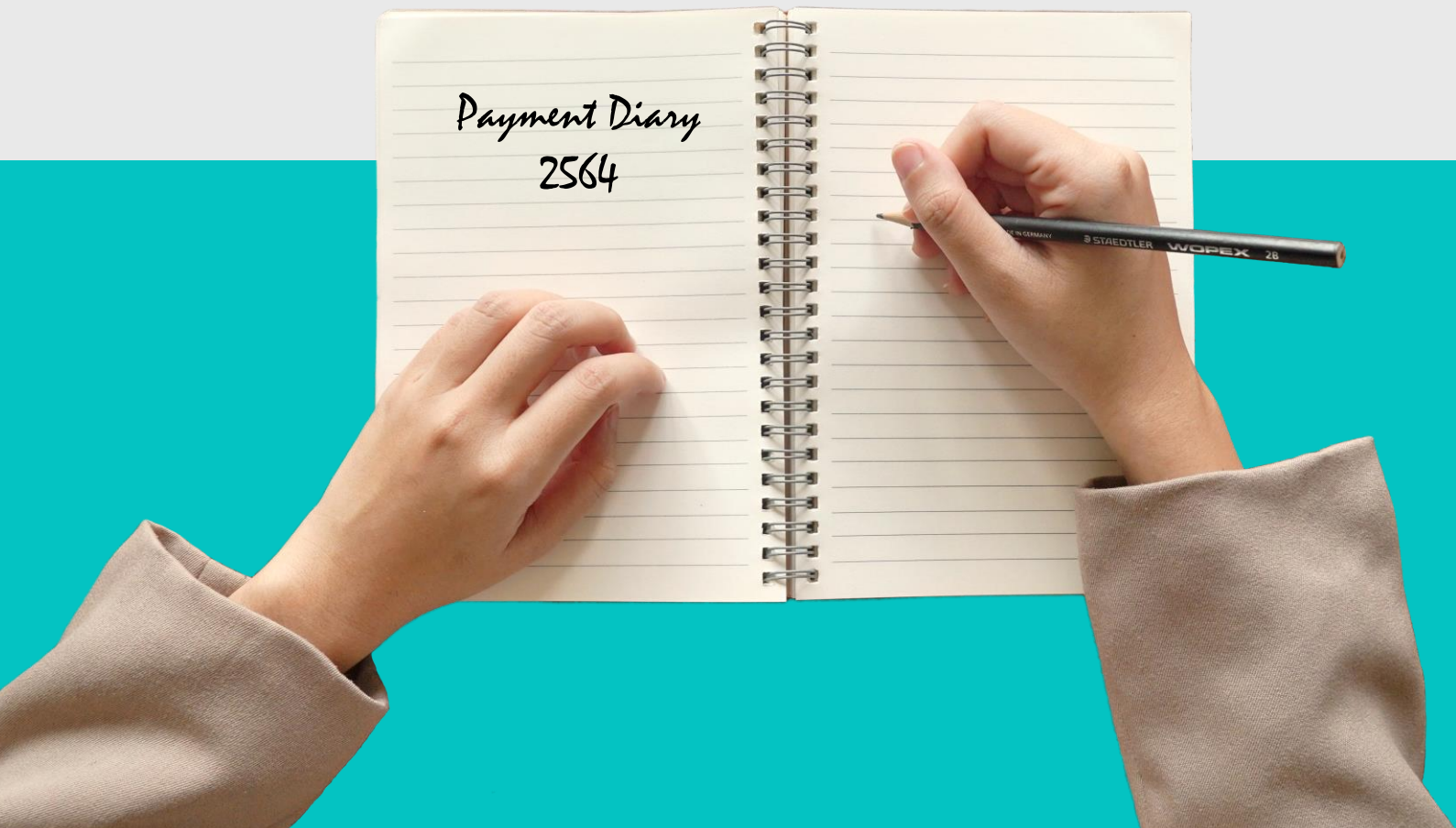
EDITOR'S TALK

การสำรวจพฤติกรรมกรรมการชำระหนี้ประจำวันของประชาชนผ่านการบันทึกรายการชำระหนี้ประจำวัน หรือ Payment Diary นับเป็นครั้งแรกในเอเชีย ที่นำปัจจัยเชิงสังคมจิตวิทยามาประกอบในการสำรวจ

การสำรวจครั้งนี้ ทำให้แบงก์ชาติได้ข้อมูลเชิงลึกในการยกระดับการวิเคราะห์พฤติกรรมและการตัดสินใจการชำระหนี้ของประชาชนให้ดียิ่งขึ้น เช่น พฤติกรรมการเลือกใช้เงินสดและ e-Payment ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมและผลักดันการใช้ e-Payment ที่ตอบโจทย์ประชาชนต่อไป

ทีมพัฒนาและวิเคราะห์ข้อมูล
ฝ่ายนโยบายระบบการชำระหนี้

พฤติกรรมกรรมการชำระหนี้ผ่าน Payment Diary

ผลสำรวจ Payment Diary 2564 ที่น่าสนใจ

ประชาชนส่วนใหญ่....

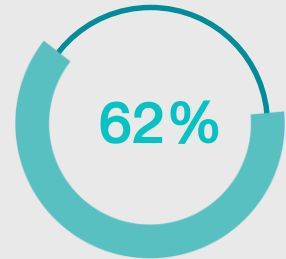
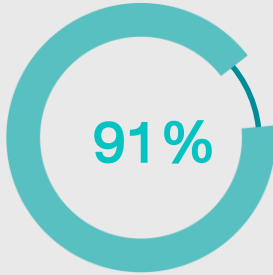
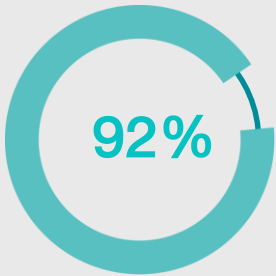
มี smartphone รองรับการใช้ e-Payment

เคยใช้ e-Payment ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา

ใช้ app 'เป่าตัง' ของโครงการกระตุ้นการใช้จ่ายของรัฐ

จุดประสงค์หลักในการใช้ mobile banking

- 62% โอนให้บุคคลอื่น
- 52% ซื้อสินค้าและบริการ online
- 50% ซื้อสินค้าและบริการ ณ จุดขาย

การใช้งานหลังหมดมาตรการรัฐ

27%
จะใช้ app เป่าตังต่อ

36%
จะใช้ mobile banking เพิ่มขึ้น

65%
จะกลับไปใช้เงินสด

7%
สมัครใช้ mobile banking ของธนาคารอื่น ๆ

การ lockdown จากสถานการณ์ COVID-19 ต่อพฤติกรรมการใช้ e-Payment

เท่าเดิม
69%

เพิ่มขึ้น
24%

ลดลง
7%

เหตุผลที่ใช้เพิ่มขึ้น

สะดวกกว่าเงินสด

63%

ลดการสัมผัสเงินสด

57%

ลดการสัมผัสผู้อื่น

52%

ซื้อสินค้า online เพิ่มขึ้น

42%

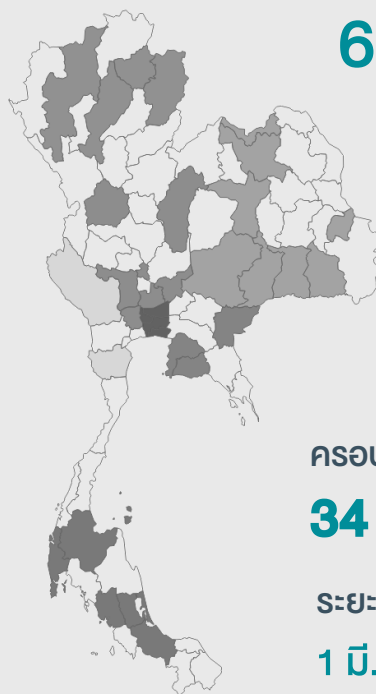
03

WHAT

Payment Diary คืออะไร?

Payment Diary

คือ การสำรวจพฤติกรรมการใช้เงินสดและ e-Payment ของประชาชน ผ่านการบันทึกรายการชำระเงินประจำวัน โดยนำคำถามเชิงสังคมจิตวิทยา มาประยุกต์ใช้ จากกลุ่มตัวอย่าง 6,020 ราย ครอบคลุมทุกภูมิภาคในประเทศ และกระจายตามช่วงอายุ เพศ อาชีพ รายได้ ตามหลักสถิติ

จำนวน
6,020 ตัวอย่าง

ครอบคลุม
34 จังหวัด

ระยะเวลา
1 มี.ค. – 3 เม.ย. 64

ข้อดีของ Payment Diary

- ได้ข้อมูลที่ละเอียด และถูกต้องมากกว่าการทำ survey ในรูปแบบเดิม
- เปรียบเทียบการใช้ e-Payment และ เงินสด ได้ดียิ่งขึ้น
- เป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์เชิงลึกในเชิงพฤติกรรมของประชาชน

รู้หรือไม่ ?

การสำรวจ Payment Diary ปี 2563 ในประเทศต่าง ๆ

สหรัฐอเมริกา

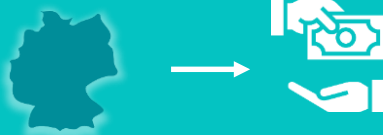
สหรัฐอเมริกาสำรวจเป็นประจำทุกปี ล่าสุดปี 2563 ¹ พบว่าประชาชนยังคงนิยมใช้บัตรเดบิต 28% บัตรเครดิต 27% และเงินสด 19% สัดส่วนการใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้น ขณะที่สัดส่วนการใช้เงินสดลดลงต่อเนื่องอย่างเห็นได้ชัด

เยอรมนี

ในเยอรมนี ² พบว่าประชาชนยังใช้จ่ายด้วยเงินสดถึง 60% แต่การใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มสูงขึ้นมาก โดยเฉพาะการใช้บัตรแบบ contactless ที่มีการระบาดของโควิด 19 เป็นตัวกระตุ้นที่สำคัญ

สวีเดน

เป็นประเทศ cashless society มากที่สุด จากการสำรวจ ³ พบว่าประชาชนเพียง 9% ที่ใช้จ่ายด้วยเงินสดในการใช้จ่ายล่าสุด ลดลงถึง 30% ในช่วง 10 ปีจาก 39% ในปี 2553 ส่วนใหญ่ใช้จ่ายผ่านบัตรอิเล็กทรอนิกส์ และ e-Wallet

ที่มา: ¹ Federal Reserve Bank of Atlanta, ² Deutsche Bundesbank, ³ SVERIGES RIKSBANK

04

WHY

ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อ

พฤติกรรมการชำระเงิน

Payment Diary ช่วยให้เราเข้าใจถึงปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการชำระเงินของประชาชนมากขึ้น ผ่านการใช้คำถามเชิง สังคมจิตวิทยา ซึ่งมีประโยชน์ต่อการพัฒนาและปรับปรุงบริการให้ตรงจุดและการเข้าถึงประชาชนได้มากยิ่งขึ้น

Payment Intention

ปัจจัยที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการเลือกซื้อชำระเงินของประชาชน ได้แก่

- พฤติกรรมของคนรู้จักใกล้เคียง (descriptive norm) เช่น แฟน/คู่สมรส หรือ เพื่อนที่ทำงาน
- ความต้องการของร้านค้า (injunctive norm) ลูกค้าจะชำระเงินตามความต้องการของร้านค้า
- พฤติกรรมของกลุ่มคนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับตนเอง (roles) เช่น อายุ สถานะรายได้

Habit

ความเคยชินต่อรูปแบบการชำระเงิน ประชาชน มักใช้จ่ายด้วยสื่อชำระเงินที่ตนเองคุ้นชิน จากการใช้สื่อชำระเงินนั้นมาเป็นเวลานานจน กลายเป็นนิสัย

Personal Characteristics

ลักษณะของแต่ละบุคคลมีผลต่อพฤติกรรมการชำระเงิน เช่น อายุ คนที่อายุน้อยจะมีโอกาสใช้ e-Payment มากกว่า ช่องทางการรับรายได้ เช่น การรับรายได้ผ่าน บัญชีธนาคาร มีโอกาสใช้ e-Payment มากกว่าการรับ เป็นเงินสด

Attitude

ทัศนคติมีผลต่อการเลือกซื้อชำระเงิน เช่น ความรวดเร็ว, การใช้งานง่าย/สะดวก, การใช้จ่ายได้ทุกที่/ทุกเวลา และความปลอดภัย

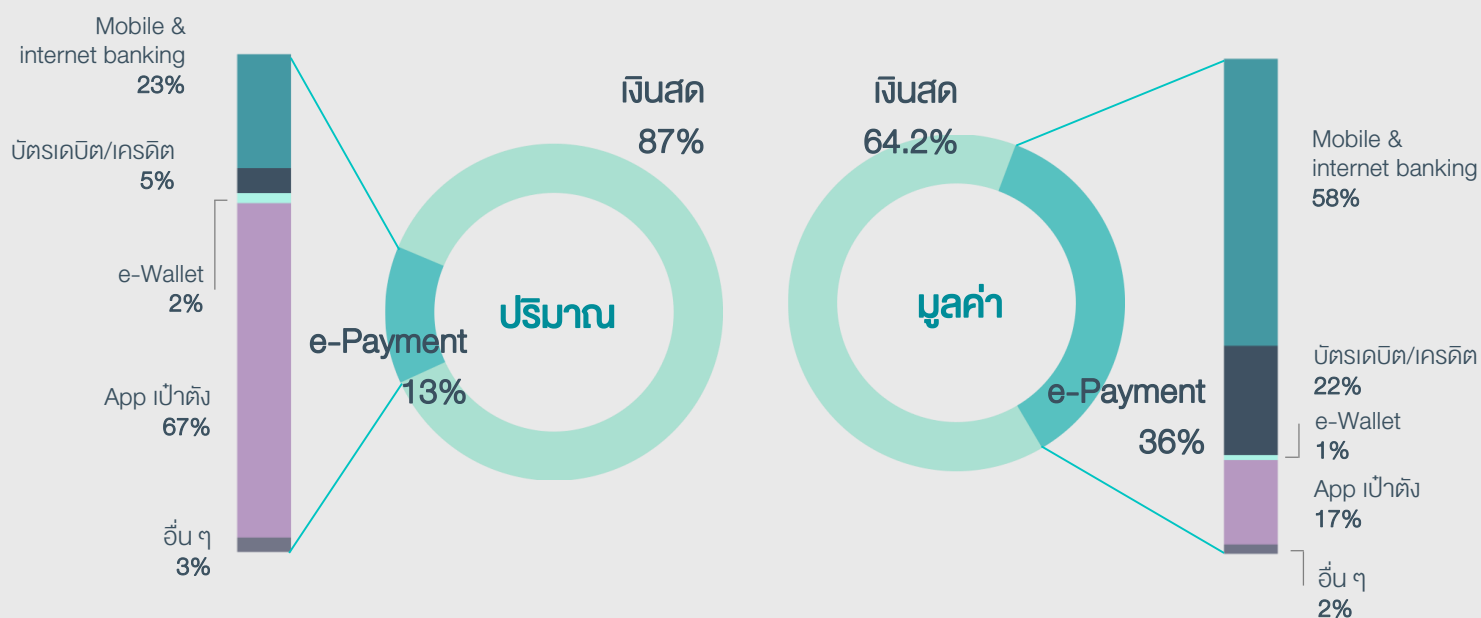
05

NOW

พฤติกรรม การชำระเงินของคนไทย ในปัจจุบัน

ในช่วงเวลาของการสำรวจพบว่า คนไทยส่วนใหญ่ยังใช้เงินสดเป็นสื่อหลักในการชำระเงิน มีการใช้ e-Payment เพียง 13% โดยธุรกรรมผ่าน app เป้าตัง มีสัดส่วนสูงสุดที่ 67% สะท้อนให้เห็นว่าโครงการภาครัฐ มีส่วนสำคัญในการกระตุ้นการใช้ e-Payment ขณะที่สัดส่วนมูลค่าการใช้ e-Payment คิดเป็น 36% โดยในธุรกรรมที่มีมูลค่ามากกว่า 500 บาท mobile & internet banking เป็นสื่อชำระที่มีสัดส่วนมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าประชาชนใช้ e-Payment ในการชำระเงินมูลค่าสูง

สิ่งที่ใช้ในการชำระเงิน 3 อันดับแรก

- อาหารและเครื่องดื่ม 75%
- ของใช้ส่วนตัว 7%
- การเดินทาง 6%

สถานที่ที่ใช้ชำระเงินใน 3 อันดับแรก

- ร้านอาหาร 30%
- ตลาดสด/ตลาดนัด 22%
- แกวบ้าน 14%

06

FUTURE

แนวทางการส่งเสริม การใช้ e-Payment

ประชาชน

จูงใจผู้ใช้งานและกลุ่มที่ใกล้ชิด ผ่านการให้ความรู้และข้อดีของ e-Payment ในเรื่องความรวดเร็ว, การใช้งานง่าย/สะดวก, ใช้จ่ายได้ทุกที่ ทุกเวลา และปลอดภัย เน้นการทำธุรกรรมที่มูลค่าไม่สูง ตอบโจทย์การใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน

ส่งเสริมการจ่ายค่าจ้างผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น เนื่องจากช่องทางารับรายได้ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมในการชำระเงินของประชาชน ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการชำระเงินของประชาชนในระยะยาว

บริษัท นายจ้าง

ร้านค้า

ส่งเสริมให้ร้านค้ารับสื่ออิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น เพิ่มช่องทางารับชำระเงิน และลูกค้าจะปรับพฤติกรรมตามความต้องการของร้านค้า จึงสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ใช้บริการ ณ จุดรับชำระเงิน แสดงให้เห็นถึงความง่ายและสะดวกของการรับเงินผ่าน PromptPay หรือ QR payment

ส่งเสริมผู้ให้บริการระบบชำระเงินเน้นการพัฒนา application/platform ที่ตอบโจทย์แก่ประชาชน ทั้งด้านความเร็ว, ใช้งานง่าย/สะดวก, ใช้จ่ายได้ทุกที่ ทุกเวลา และปลอดภัย

ผู้ให้บริการระบบ การชำระเงิน

ภาครัฐ

ร่วมมือกับภาครัฐมีนโยบายหรือกระตุ้นการใช้ e-Payment ของภาคประชาชนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการใช้ประโยชน์จากพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปของประชาชน หลังสิ้นสุดสถานการณ์โควิด 19